

Carlos Castaneda

POVESTI
O MOČI

Prevedel Jernej Zoran

PRIMUS
izbrane knjige

Vsebina

PRVI DEL

PRIČA DEJANJ MOČI

– 9 –

- Zmenek s spoznanjem 11
- Sanjač in sanjano 59
- Skrivnost svetlobnih bitij 87

DRUGI DEL

TONAL IN NAGUAL

– 109 –

- Verjeti je treba 111
- Otok tonala 125
- Dan tonala 137
- Krčenje tonala 154
- Čas naguala 171
- Šepetanje naguala 189
- Krila zaznave 205

TRETJI DEL

VRAČEVO POJASNILO

– 219 –

Tri priče naguala 221
Vračeva strategija 238
Mehur zaznave 269
Naklonjenost dveh bojevnikov 287

*Ptica samotarka mora izpolnjevati pet pogojev:
prvič, poleteti mora visoko, kot le lahko,
drugič, ne sme hlepeti po družbi drugih ptic –
niti po družbi takšnih, kot je sama,
tretjič, s kljunom mora meriti v nebo,
četrtrič, njene barve ne smejo biti jasne,
petič, peti mora nadvse mehkobno.*

– SAN JUAN DE LA CRUZ, *Dichos de Luz y Amor*

PRVI DEL

*Priča
dejanj moči*

ZMENEK S SPOZNAVANJEM

DON JUANA NISEM VIDEL VEČ MESECEV. BILO JE JESENI 1971. Prepričan sem bil, da je pri don Genaru v osrednji Mehiki, in pripravil sem vse potrebno za šest- ali sedemdnevno potovanje k njemu. Drugi dan potovanja pa sem se sredi popoldneva na vsem lepem odločil, da se oglasim na don Juanovem domu v Sonori. Parkiral sem avtomobil in peš odšel do bližnje hiše. Presenetilo me je, da je bil tam.

»Don Juan! Nisem pričakoval, da te bom našel tu,« sem dejal.

Zasmejal se je; moja presenečenost ga je očitno zabavala. Sedel je na praznem zaboju za mleko pri vhodnih vratih. Zdelo se je, da me čaka. Pozdravil me je nadvse lahkotno, si snel klobuk ter z njim naredil komično kretnjo. Nato si ga je spet poveznil na glavo in mi po vojaško salutiral. Naslanjal se je na steno in sedel na zaboju, kot da gre za sedlo.

»Usedi se, usedi se,« je rekel radostno. »Lepo, da te spet vidim.«

»Nameraval sem vse do osrednje Mehike – očitno bi bila moja pot zaman,« sem pojasnil. »In nato bi se moral vrniti v Los Angeles. Ker sem nate naletel tu, sem si prihranil več dni vožnje.«

»Bi me že nekako našel,« je odvrnil skrivnostno. »Reciva, da mi zdaj dolguješ tistih šest dni, ki bi jih potreboval

za pot do tja – dni, ki bi jih lahko izkoristil za kaj bolj zanimivega kot pritiskanje na stopalko za plin.«

Njegovo nasmihanje se je zdelo privlačno, njegova toplina pa nalezljiva.

»Kje imaš pisalni pribor?« je vprašal.

Povedal sem mu, da sem ga pustil v avtomobilu; odvrnil je, da se brez njega zdim nenaraven in naj se vrnem ponj.

»Končal sem pisanje knjige,« sem rekel.

Dolgo je čudaško strmел vame, pri čemer me je začelo ščemeti na dnu želodca – kot bi mi vanj potiskal mehak predmet. Zdelo se mi je, da mi bo postalo slabo, nato pa je don Juan odvrnil pogled, jaz pa sem se spet počutil dobro.

Hotel sem se pogovoriti o svoji knjigi, a mi je dal s kretnjo vedeti, naj o njej ne rečem ničesar. Nasmehnil se je. Bil je dobre volje, ves očarljiv, in takoj me je zapletel v vsakdanje kramljanje o ljudeh in trenutnem dogajanju. Končno mi je le uspelo, da sem speljal pogovor na svoj mlin. Don Juanu sem omenil, da sem pregledal svoje zgodnje zapiske in dojel, da mi je od začetka najinega znanstva podrobno opisoval svet vrčev. Ob tem, kar mi je povedal takrat, sem se začel spraševati o pomenu halucinogenih rastlin.

»Zakaj si mi dal tolikokrat zaužiti tiste mogočne rastline?« sem vprašal.

Zasmejal se je in tiho zamomljal: »Ker si butast.«

Dobro sem slišal, kaj je rekel, vendar sem se hotel prepričati, zato sem se pretvarjal, da ga ne razumem.

»Kako, prosim?« sem vprašal.

»Saj veš, kaj sem rekel,« je odvrnil in vstal.

Ko je šel mimo mene, me je potrepljal po glavi. »Precej počasen si,« je dejal. »Drugače te ni bilo moč zdramiti.«

»Torej nič od tega ni bilo nujno?« me je zanimalo.

»V tvojem primeru je pač bilo. Nekateri ljudje pa očitno ne potrebujejo tega.«

Stal je zraven mene in zrl v vrh grmičevja levo od hiše, nato pa se je spet usedel in spregovoril o Eligiu, svojem drugem vajencu. Rekel je, da je ta samo enkrat zaužil psihotropne rastline, odkar je njegov vajenec, in da je nemara prišel dlje kot jaz.

»Občutljivost je naravna lastnost nekaterih,« je rekel. »Ti ne sodiš mednje. Jaz pa tudi ne. Na koncu je občutljivost tako rekoč nepomembna.«

»Kaj pa je pomembno?« sem vprašal.

Zdelo se je, da išče primeren odgovor.

»Pomembno je, da je bojevnik brezhiben,« je končno pojasnil. »Ampak tako se samo reče, ne pomeni pa ničesar. Opravi si že nekaj nalog iz magije in prepričan sem, da ti zdaj lahko omenim vir vsega, kar je pomembno. Za bojovnika je najbolj pomembno to, da postane popolnoma celovit.«

»Kaj je celovitost, don Juan?«

»Rekel sem, da bom to samo omenil. V tvojem življenju je še vedno veliko razvezanih končičev, ki jih moraš povezati, preden se bova lahko pogovorila o človekovi celovitosti.«

Na tej točki se je pogovor končal. Z roko mi je nakazal, naj neham govoriti. Očitno je bilo nekaj oziroma nekdo v bližini. Glavo je nagnil levo, kot bi poslušal. Videl sem njegove beločnice, ki jih je obrnil proti grmovju nasproti hiše. Nekaj trenutkov je pozorno poslušal, potem pa je vstal, prišel k meni in mi zašepetal na uho, da morava proč od hiše in da greva na sprehod.

»Je kaj narobe?« sem vprašal. Tudi sam sem šepetal.

»Ne. Nič ni narobe,« je odvrnil. »Vse je popolnoma v redu.«

Odpeljal me je v puščavsko goščavje. Po približno pol ure hoje sva prišla na manjšo okroglo jaso s premerom kakšnih sedem metrov, kjer je bila rdečkasta prst zbita in popolnoma ravna. Nobenih znamenj ni bilo, da bi prostor očistili in zravnali stroji. Don Juan se je usedel na sredino kroga ter

se obračal, dokler ni zrl proti jugovzhodu. Pokazal je na točko približno poldrugi meter pred seboj in mi naročil, naj se usedem tja – tako, da bom gledal vanj.

»Kaj bova počela tu?« sem vprašal.

S pogledom je bežno premeril okolico in se obrnil za cel krog.

Njegovi gibi so me vznemirili. Vprašal sem ga, s kom imava zmenek.

»S spoznanjem,« je pojasnil. »Reciva, da spoznanje stika tod naokoli.«

Ni mi pustil, da bi se poglobil v skrivnostni odgovor. Naglo je spremenil temo pogovora in radostno pripomnil, naj bom kar se da naraven – naj torej delam zapiske in se pogovarjam, kot bi se pri njem doma.

V tistih trenutkih sem se živo spominjal »pogovora« s kojotom, ki se je odvil šest mesecev pred tem. Takrat mi je namreč prvič uspelo, da sem si znal s čutili in trezno glavo predstavljati oziroma doumeti vračev opis sveta; opis, v katerem je sporazumevanje z živalmi prek govora nekaj povsem vsakdanjega.

»Ne bova se ubadala z razglabljanjem o takšnih doživetjih,« je rekel don Juan, ko je slišal moje vprašanje. »Zate ni priporočljivo, da se toliko posvečaš preteklim dogodkom. Lahko se jih občasno dotakneva, a le v zvezi s čim drugim.«

»Zakaj je tako, don Juan?«

»Nimaš še dovolj osebne moči, da bi lahko iskal pojasnilo vračev.«

»Torej to obstaja!«

»Seveda. Vrača smo ljudje. Smo misleča bitja. Terjamo pojasnila.«

»Ne. Tvoja napaka je ta, da iščeš primerna pojasnila, ki ustrezajo tebi in tvojemu svetu. Ne strinjam se zgolj s tvojo preudarnostjo. Vrač pojasni tudi stvari v svojem svetu, vendar ni tako tog kot ti.«

»Kako se lahko dokopljem do pojasnila vračev?«

»S krepitvijo osebne moči. Ta ti bo omogočila, da se boš zlahka dokopal do pojasnila vračev. Sam temu sicer ne bi rekel pojasnilo, vseeno pa poskrbi, da se ti svet in njegove skrivnosti zdijo manj grozni, če jih že ni moč pojasniti. To naj bi bila srž pojasnila, vendar ti ne iščeš tega. Zanima te odsev tvojih idej.«

Zataknilo se mi je pri vprašanjih, vendar me je don Juan s svojim nasmehom spodbujal, da sem govoril naprej. Nad vse pomemben se mi je zdel tudi njegov prijatelj don Genaro ter neverjeten učinek, ki so ga imela njegova dejanja name. Vsakič, ko sem prišel v stik z njim, sem izkusil neverjetna čutna popačenja.

Don Juan se je zasmejal, ko sem postavil vprašanje.

»Genaro je izjemen,« je rekel. »A za zdaj nima smisla govoriti o njem ali o tem, kako vpliva nate. Naj ponovim: nimaš dovolj osebne moči, da bi se lotil te teme. Počakaj, da jo boš imel, potem pa se bova pogovorila o tem.«

»Kaj če je ne bom imel nikoli?«

»Potem pač ne bova govorila o tem.«

»Je bom sploh kdaj imel dovolj, glede na to, da napredujem tako počasi?« sem vprašal.

»To je odvisno od tebe,« je odgovoril. »Dal sem ti vse potrebne informacije. Zdaj si sam odgovoren, da pridobiš dovolj osebne moči in prevesiš tehtnico.«

»Govoriš v prisposodobah,« sem rekel. »Naravnost mi povej. Povej, kaj natančno moram storiti. Če si mi že povedal, pa reciva, da sem že pozabil.«

Don Juan se je zahihital, se ulegel in si podložil glavo z rokami.

»Zelo dobro veš, kaj potrebuješ,« je odvrnil.

Povedal sem mu, da se mi včasih zdi, da vem, večino časa pa mi manjka samozavesti.

»Bojim se, da si vse zamešal,« je rekel. »Bojevnikova samozavest ni samozavest povprečnega človeka. Povprečnež išče potrditve v očeh opazovalca, temu pa reče samozavest. Bojevnik išče brezhibnost v svojih lastnih očeh, temu pa reče skromnost. Povprečen človek se obeša na druge ljudi, bojevnik pa zgolj nase. Mogoče zapravljaš čas za nekaj, česar nemara ne boš imel nikoli. Hlepiš po samozavesti povprečnega človeka, v resnici pa bi si moral prizadevati za skromnost bojevnika. Razlika med pojmom je osupljiva. Samozavest pomeni, da si o nečem popolnoma prepričan; skromnost pomeni, da so tvoja dejanja in čustvovanje brezhibni.«

»Skušam živeti skladno s tvojimi navodili,« sem odvrnil. »Mogoče mi to ne gre najbolj od rok, vendar se trudim po najboljših močeh. Mar ni to brezhibnost?«

»Ne. Bolj se moraš potruditi. Ves čas se moraš gnati onkraj meja svojih zmožnosti.«

»Ampak to je noro, don Juan. Tega ne zmore nihče.«

»Obstaja veliko stvari, ki jih počneš zdaj, pa bi se ti pred desetimi leti zdele nore. Te stvari se niso spremenile, temveč se je spremenilo tvoje dožemanje oziroma pojmovanje samega sebe. Kar je bilo prej nemogoče, je zdaj povsem mogoče. Nemara je samo vprašanje časa, kdaj se ti bo uspelo popolnoma spremeniti. V tem pogledu bojevnik pozna samo eno pot – ravna dosledno in si ne prizanaša. O bojevnikovi poti veš dovolj, da bi lahko ravnal skladno z njo, vendar ti to preprečujejo stare navade.«

Razumel sem, kaj je hotel povedati.

»Meniš, da je pisanje ena od starih navad, ki bi jih moral opustiti?« sem vprašal. »Naj uničim svoj novi rokopis?«

Ni odgovoril, temveč je vstal in se zazrl v obrobje grmičevja.

Povedal sem mu, da sem dobil pisma več ljudi, ki menijo, da ne bi smel pisati o svojem vajeinstvu. Za primer so

navajali, da učitelji vzhodnjaških ezoteričnih doktrin terjajo popolno molčečnost glede svojih naukov.

»Mogoče so ti učitelji zgolj preveč poglobljeni v svojo vlogo učitelja,« je rekel don Juan, ne da bi me pogledal. »Nisem učitelj, samo bojevnik sem. Zato res ne vem, kako se počuti učitelj.«

»Nemara pa razkrivam stvari, ki jih ne bi smel, don Juan.«

»Ni pomembno, kaj razkriješ in kaj zadržiš zase,« je rekel. »Vse, kar počnemo, vse, kar smo, temelji na naši osebni moči. Če je imamo dovolj, je ena beseda, ki nam jo kdo reče, lahko dovolj, da spremenimo tok svojega življenja. Če pa nimamo dovolj osebne moči, nam je lahko razkrita najmogočnejša modrost, pa se ne bo spremenilo prav nič.«

Nato je stišal glas, kot da bi mi rad povedal nekaj zaupnega.

»Razkril ti bom nemara največjo modrost, kar jih je moč izreči,« je rekel. »Bomo videli, kaj boš storil z njo.

Veš, da si prav v tem trenutku obdan z večnostjo? In veš, da lahko to večnost uporabiš, če želiš?«

Po dolgo trajnejšem premoru, v katerem me je s pogledom spodbujal, naj kaj povem, sem rekel, da ne razumem, o čem govori.

»Poglej! Večnost je tam!« je vzkliknil in pokazal proti obzorju.

Nato je pokazal proti zenitu. »Ali pa tam – morda bi lahko rekli, da je večnost takšna.« Z eno roko je pokazal proti vzhodu, z drugo pa proti zahodu.

Spogledala sva se. Vprašujoče je zrl vame.

»Kaj porečeš na to?« ga je zanimalo. Na vsak način me je hotel spodbuditi, da bi se poglobil v njegove besede.

Nisem vedel, kaj reči.

»Veš, da se lahko za vedno razprostreš v katerokoli izmed smeri, ki sem jih pokazal?« je nadaljeval. »Veš, da je

lahko en trenutek prava večnost? To ni uganka; je dejstvo, a le, če ta trenutek izkoristiš, da ponese tvojo celovitost za vedno in v katerokoli smer.«

Zastrmel se je vame.

»Tega doslej nisi vedel,« je rekel in se nasmehnil. »Zdaj pa veš. Zadevo sem ti razkril, vendar je to nepomembno, saj nimaš dovolj osebne moči, da bi izkoristil moje razodetje. Če pa bi je imel dovolj, bi zgolj moje besede zadostovale, da bi lahko sklenil svojo celovitost in njeno srž prestavil onkraj meja, ki jo obdajajo.«

Stopil je k meni in me s prsti lahno dregnil v prsi.

»To so meje, o katerih govorim,« je rekel. »Lahko jih prestopiš. Smo občutje, zavest, ki je spravljen tu notri.«

Z obema rokama me je lopnil po ramenih. Beležnica in svinčnik sta mi padla na tla. Don Juan je pohodil beležnico, se zastrmel vame, nato pa se je zarežal.

Vprašal sem ga, ali ga moti, ker delam zapiske. Zagotovil mi je, da ne, nato pa je odmaknil nogo.

»Smo svetlobna bitja,« je rekel in v ritmu odkimaval. »In za svetlobno bitje je pomembna samo osebna moč. Če pa me vprašaš, kaj je osebna moč, ti moram povedati, da ti ne znam pojasniti tega.«

Don Juan je pogledal proti obzorju na zahodu in rekel, da nama je ostalo še nekaj ur dneva.

»Tu bova morala biti dolgo,« je pojasnil. »Lahko tiho sediva ali pa se pogovarjava. Zate ni naravno, da si tiho, zato se kar pogovarjava. Ta točka je točka moči in mora se naju navaditi, preden se znoči. Sedeti moraš tu – kar se da naravno – brez strahu ali neučakanosti. Zdi se, da se najlažje sprostiš, če beležiš, zato piši, kolikor ti srce poželi.«

»Zdaj mi lahko poveš kaj o, recimo, tvojem *sanjanju*.«

Nisem bil pripravljen na njegov nagli zasuk v pogovoru. Ponovil je prošnjo. O tem bi se dalo povedati marsikaj. »Sanjanje« je pomenilo ohranjanje nenavadnega nadzora

nad sanjami – do te mere, da se doživetja v njih na pragmatični ravni izenačijo z doživetji v človekovem budnem stanju. Vrača so trdili, da se pod vplivom »sanjanja« ni mogoče zanesti na običajna merila, po katerih ločimo sanje od resničnosti.

Don Juanovo »sanjanje« je zajemalo iskanje svojih dlani v sanjah. Z drugimi besedami: človek je moral namenoma sanjati, da lahko najde svoje dlani, in sicer tako, da je sanjal, kako jih dvigne v višino oči.

Po letih neuspešnih poskusov mi je končno le uspelo. Ko sem pozneje razmišljal o tem, mi je postalo jasno, da mi je uspelo zgolj zato, ker sem do določene mere prevzel nadzor nad svojim vsakdanjim življenjem.

Don Juan je hotel izvedeti vse o ključnih točkah. Začel sem mu pripovedovati, da se mi je zelo pogosto zdelo nemogoče na ukaz zazreti se v svoje dlani. Posvaril me je, da se v zgodnji fazi priprave, ki jo je poimenoval »priprava na sanjanje«, odvija smrtonosna igra človekovega uma in da bo del mene na vsak način skušal preprečiti izpolnitev naloge. Don Juan je pojasnil, da bi lahko ob tem izkusil otožnost ali celo samomorilno depresijo, ali pa ne bi zmožel več opredeliti pomena stvari. V mojem primeru ni šlo tako daleč. Moja izkušnja je bila precej lahkotna in smešna, rezultat pa nič manj neprijeten. Vsakič, ko sem se nameraval v sanjah zazreti v dlani, se je zgodilo kaj neverjetnega; včasih sem poletel, včasih so se sanje spremenile v moro, spet drugič pa so preprosto postale nadvse prijetna izkušnja telesne vzdraženosti. Vse v sanjah se je raztezalo daleč onkraj »normalnega« z vidika živosti. Izkušnja me je zato neverjetno posesala vase. V luči novega položaja sem vsakič znova pozabil na svojo izvirno namero, namreč na opazovanje svojih dlani.

Neke noči sem v sanjah čisto nepričakovano našel svoje dlani. Sanjal sem, da hodim po neznani ulici v tujem mestu,

ko sem na vsem lepem dvignil dlani in jih podržal pred očmi – kot bi se nekaj v meni vdalo in mi dovolilo, da opazujem hrbtišče dlani.

Don Juan mi je pojasnil, da moram takoj, ko bo v sanjah začela podoba dlani pred menoj bledeti, preusmeriti pogled na kar koli v svoji okolici. Zazrl sem se v stavbo na koncu ulice. Ko je začela podoba stavbe bledeti, sem usmeril pozornost na druge predmete v okolici. Končni rezultat je bila neverjetno jasno sestavljena, celovita podoba zapuščene ulice v neznanem tujem mestu.

Don Juan mi je rekel, naj pripovedujem o drugih »sanjskih« doživetjih. Dolgo sva se pogovarjala.

Ko sem mu povedal vse, je vstal in šel v grmovje. Tudi sam sem vstal. Bil sem živčen, čeprav brez razloga, saj ni bilo ničesar skrb ali strah vzbujajočega. Don Juan se je kmalu vrnil. Opazil je moj nemir.

»Umiri se,« je rekel in me nežno prijel za roko.

Posadil me je nazaj na tla in mi dal beležnico v naročje. Spodbudil me je k pisanju – trdil je, da ne smem motiti točke moči z nepotrebniimi občutki strahu ali omahovanjem.

»Zakaj postanem tako živčen?« sem vprašal.

»To je naravno,« je odvrnil. »*Sanjanje* ogroža nekaj v tebi. Dokler nisi razmišljal o tem, je bilo vse v redu, zdaj, ko pa si razkril svoja dejanja, si na robu omedlevice.

Vsak bojevniki *sanja* po svoje. Vsak način je drugačen. Vsem nam je skupno samo to, da se skušamo z različnimi zvijačami prisiliti, da bi opustili iskanje. Nasprotni ukrep je vztrajanje navkljub vsem oviram in razočaranjem.«

Nato me je vprašal, ali sem sposoben izbrati temo »sanjanja«. Rekel sem, da nimam pojma, kako to storiti.

»Pojasnilo vračev pravi,« je rekel, »da si bojevniki izbere temo *sanjanja* tako, da namenoma ohranja podobo v glavi, obenem pa ustavi notranji dvogovor. Z drugimi besedami: če mu uspe, da nekaj trenutkov ne govori sam s seboj,

obenem pa zadrži podobo ali misel o tem, kaj bi rad *sanjal* – četudi le za hip –, bo o tem tudi zares sanjal. Prepričan sem, da ti je to uspelo, čeprav se nisi zavedal tega.«

Sledil je dolg premor, potem pa je začel don Juan ovohavati zrak. Zdelo se je, da si čisti nos; tri- ali štirikrat je silovito izdihnil skozi nosnice. Njegove trebušne mišice so se pokrčile – krčenje je nadziral s kratkimi vdihli.

»O *sanjanju* ne bova več govorila,« je rekel. »Da te ne bo obsedlo. Da bi ti uspelo kar koli, mora uspeh priti nežno. Zanj se moraš zelo potruditi, a brez stresa ali obsedenosti.«

Vstal je in šel do roba grmičevja. Nagnil se je naprej in se zazrl v zelenje. Zdelo se je, da preučuje nekaj v listih, ne da bi se jim preveč približal.

»Kaj počneš?« sem vprašal. Nisem mogel brzdati radovednosti.

Obrnil se je proti meni, se nasmehnil in privzdignil obrvi.

»Grmičevje je polno nenavadnih stvari,« je pojasnil in se spet usedel.

To je izrekel tako vsakdanje in ravnodušno, da me je prestrašil bolj, kot če bi nenadoma zakričal. Beležnica in svinčnik sta mi padla iz rok. Zasmel se je, me posnemal in rekel, da so moji pretirani odzivi eden od razrahljanih končičev, ki še vedno obstajajo v mojem življenju.

Hotel sem ugovarjati, a mi ni pustil do besede.

»Kmalu se bo znočilo,« je nadaljeval. »Preden se zmračí, se morava pogovoriti še o drugih stvareh.«

Nato je dodal, da sem se – sodeč po mojih »sanjah« – očitno naučil, kako zavestno ustaviti notranji dvogovor. Pritrdil sem mu.

Don Juan je na začetku najinega znanstva očrtal še en postopek: dolgotrajno hojo, med katero nisem smel izostri pogleda na nič. Priporočil je, naj se v nič ne zazrem neposredno, ampak naj pred očmi ohranjam obrobno podobo vsega, kar je pred menoj. Zatrjeval je – čeprav tega

takrat nisem razumel –, da lahko z gledanjem v določeno točko tik nad obzorjem, ne da bi izostril pogled, naenkrat vidim vse, kar je pred menoj, in sicer v kotu skoraj 180 stopinj. Zagotovil mi je, da lahko notranji dvogovor ustavim samo s to vajo. Pogosto me je spraševal, kako napredujem, potem pa ni več počel tega.

Don Juanu sem povedal, da sem se v tej tehniki uril več let, ne da bi opazil kakšno spremembo, sicer pa je nisem niti pričakoval. Nekega dne pa me je presunilo spoznanje, da hodim že deset minut, ne da bi spregovoril eno samo besedo s seboj.

Ob tisti priložnosti sem dojel tudi, da zaustavitev notranjega dvogovora pomeni več kot zgolj prekinitev toka besed, namenjenih samemu sebi. Ves moj miselni proces se je ustavil in zdelo se mi je, da lebdim, visim nad tlemi. To zavedanje je v meni porodilo občutek panike, zato sem se bil prisiljen spet pogovarjati s seboj.

»Povedal sem ti že, da nas notranji dvogovor prizemlji,« je rekel don Juan. »Svet je takšen, kakršen je, samo zato, ker si dopovedujemo, da je tak.«

Don Juan je pojasnil, da se bojevniku odpre prehod v svet vračev šele takrat, ko se nauči ustaviti notranji dvogovor.

»Srž magije je sprememba naše predstave o svetu,« je rekel. »To lahko dosežemo samo z ustavitvijo notranjega dvogovora. Vse drugo je manj pomembno. Zdaj že veš, da nič od tega, kar si videl ali storil – z izjemo zaustavitve notranjega dvogovora – ne more spremeniti ničesar v tebi. Prav tako ne more spremeniti tvojega pojmovanja sveta. Ta sprememba človeka seveda ne sme uničiti. Zdaj lahko razumeš, zakaj učitelj ne pritiska na svojega vajenca. To bi porodilo zgolj obsedenost in boleznost.«

Zanimale so ga podrobnosti o mojih drugih izkušnjah pri zaustavitvi notranjega dvogovora. Naštel sem vse, česar sem se spomnil.

Pogovarjala sva se, dokler se ni zmračilo in nisem več dobro videl, da bi še naprej delal zapiske. Ker sem moral posvetiti pozornost pisanju, je to vplivalo na mojo zbravnost. Don Juan je to ozavestil in prasnil v smeh. Pripomnil je, da sem pravkar opravil še eno nalogo iz magije, namreč pisal sem, ne da bi mislil na to. Pisanje se mi je zdelo kot ločena dejavnost, s katero nisem imel nič. Počutil sem se nenavadno. Don Juan mi je rekel, naj se usedem zraven njega v osrčje kroga. Rekel je, da je pretemno in da bi bilo nevarno zame, če bi še naprej sedel tako blizu roba grmičevja. Začutil sem gomazenje mravljincev po hrbtu in se naglo presedel k don Juanu.

Ukazal mi je, naj se usedem tako, da bom gledal proti jugovzhodu, potem pa mi je naročil, naj molčim in ne mislim na nič. To mi sprva ni uspelo in polotila se me je neučakanost. Don Juan mi je obrnil hrbet in mi rekel, naj se naslonim na njegovo ramo. Dodal je, naj imam odprte oči in zrem v grmičevje na jugovzhodu, ko mi bo uspelo utišati misli. Skrivnostno je dodal, da mi pripravlja uganko – če jo bom rešil, bom pripravljen na spoznavanje naslednje ravni sveta vračev.

Neodločno sem ga vprašal, za kakšno uganko gre. Tiho se je zahihital. Čakal sem na njegov odgovor, nato pa se je nekaj v meni nenadoma izključilo. Zazdelo se mi je, da lebdim. Imel sem občutek, da so se mi odmašila ušesa, in zaslišal sem nešteto zvokov iz grmičevja. Bilo jih je toliko, da jih nisem mogel razločiti. Zdelo se mi je, da tonem v spanec, nato pa je nekaj nenadoma pritegnilo mojo pozornost. To ni bilo povezano z mojim razmišljanjem; ni šlo za vizijo kot tudi ne za kakšno lastnost okolice, pa vendar sem imel zavest z nečim zaposleno. Bil sem popolnoma buden. Osredotočil sem se na točko na robu grmičevja, vendar nisem gledal, razmišljal ali se pogovarjal s seboj. Moje občutenje je bilo zgolj telesno in besede so bile odveč. Imel sem

občutek, da drvim skozi nekaj neopredeljivega. Nemara je drvelo tisto, kar so običajno moje misli; kakorkoli že, imel sem občutek, da me nosi plaz. Drvenje sem čutil v želodcu. Nekaj me je vleklo v grmičevje. V goščavi pred seboj sem razločil temno gmoto, ki pa ni bila brezoblična kot običajno. Sleherni grmiček sem videl tako, kot bi vanj zrl v mraku. Zdelo se je, da se premikajo; njihovo listje je spominjalo na črna krilca, ki so plahutala proti meni, kot bi jih nosil veter, čeprav ga sploh ni bilo. Opojno migetanje me je vsega prevzelo; šlo je za utripajoče valovanje, ki je gnalo ta krilca vse bližje meni. In nato sem na temnem ozadju grmičevja opazil svetlejši obris. Zazrl sem se v točko na strani svetlejšega obrisa in zaznal njegov rumenkasto zelenkasti sij. Nato sem si ga ogledal, ne da bi se osredotočil nanj, in prepričan sem bil, da je svetlejši obris človek, ki se skriva v grmovju.

V tistem trenutku sem bil v nadvse nenavadnem stanju zavesti. Zavedal sem se okolice in miselnih procesov, ki jih je ta sprožala v meni, vseeno pa nisem razmišljal tako kot običajno. Ko sem, recimo, dojel, da je na grmičevju obris človeka, sem se spomnil še ene prigode iz puščave, ko sva se z don Genarom ponoči sprehajala in sem nenadoma opazil, da se v grmovju za nama skriva človek – a v trenutku, ko sem poskusil pojasniti ta pojav, tega človeka nisem več videl. Tokrat pa sem imel občutek, da sem v prednosti, in zadeve nisem hotel pojasniti. Sploh nisem hotel razmišljati. Za hip se mi je zazdelo, da bi lahko tistega človeka zgrabil in ga prisilil, naj ostane, kjer je. Nato sem izkusil nenavadno bolečino na dnu želodca – kot bi se v meni nekaj paralo, trebušnih mišic pa nisem mogel več ohraniti napetih. V trenutku, ko sem popustil, je iz grmičevja proti meni švignila temna senca orjaške ptice oziroma nekakšne leteče živali – kot bi se senca človeka spremenila v senco ptice. Jasno sem se zavedel strahu. Zajel sem zrak, glasno zavpil in padel na hrbet.

Don Juan mi je pomagal vstati. Njegov obraz je bil tik ob mojem. Smejale se je.

»Kaj je bilo to?« sem zakričal.

Na usta mi je položil dlan, da bi me utišal. Z ustnicami se je približal mojemu ušesu in zašepetal, da morava čim bolj mirno in zbrano oditi od tam, kot da se ni zgodilo nič.

Hodila sva drug ob drugem. Don Juanovi koraki so bili sproščeni in enakomerni. Nekajkrat se je naglo obrnil nazaj. Posnemal sem ga in dvakrat bežno uzrl temno gmoto, ki nama je očitno sledila. Za seboj sem zaslišal srhljiv vrisk. Prevezla me je silna groza, ki se je v valovih širila po mojih trebušnih mišicah; čutil sem krče, ki so bili vse močnejši, dokler me niso preprosto prisilili v tek.

Svoj odziv bi lahko opisal samo z don Juanovim besediščem; tako lahko rečem, da je bilo moje telo zaradi strahu, ki sem ga doživljal, sposobno izvajati to, čemur je pravil »koraki moči«. Šlo je za tehniko, ki me je je naučil pred leti – človek lahko teče v temi, ne da bi se spotaknil ali poškodoval.

Nisem se povsem zavedal, kaj sem storil ali kako mi je to uspelo. Nenadoma sem se spet znašel pred don Juanovo hišo. Očitno je tudi on tekal, prispela pa sva sočasno. Prižgal je petrolejko, jo obesil na stropni tram in mirno rekel, naj se usedem in se sprostim.

Nekaj časa sem še poskakoval na mestu, da bi lažje brzdal svojo živčnost. Nato sem se usedel. Don Juan mi je odločno ukazal, naj se vedem, kot da se ni zgodilo nič, in mi izročil beležnico. Nisem dojel, da mi je padla na tla, ko sem zdivjal proč od grmičevja.

»Kaj se je zgodilo tam, don Juan?« sem končno vprašal.

»Imel si zmenek s spoznanjem,« je pojasnil in z brado pokazal na temačno obrobje puščavskega grmičevja. »Tja sem te peljal zato, ker sem prej opazil, da spoznanje opreza okoli hiše. Lahko bi rekli, da je vedelo, da prihajaš, in je

čakalo nate. Zdelo se mi je primernejše, da se srečaš z njim na točki moči, ne tu. Nato sem pripravil preizkus, da bi ugotovil, ali imaš dovolj osebne moči, da ga razločiš med drugimi stvarmi, ki naju obdajajo. Dobro ti je šlo.«

»Samo trenutek!« sem ugovarjal. »Videl sem obris človeka, ki se je skrival v grmičevju, nato pa sem uzrl orjaško ptico.«

»Nisi videl človeka!« je odvrnil sočutno. »Kot tudi ne ptice. Obris v grmičevju in to, kar je potem poletelo proti nama, je bil nočni metulj. Spoznanje je nočni metulj. Vrač bi rekli, da si imel zmenek z nočnim metuljem – takšno pojmovanje bi se tebi seveda zdelo nesmiselno. Spoznanje je nočni metulj.«

Prebodel me je s pogledom. Svetloba petrolejke mu je metala nenavadne sence na obraz. Pogledal sem proč.

»Mogoče boš imel nocoj dovolj osebne moči, da boš razvozlal to skrivnost,« je dejal. »Če ne nocoj, pa nemara jutri. Ne pozabi: še vedno mi dolguješ šest dni.«

Don Juan je vstal in šel v kuhinjo v zadnji del hiše. Vzel je svetilko in jo postavil k steni, na nizek okrogel štor, ki ga je uporabljal za klopco. Usedla sva se na tla drug nasproti drugega in iz lonca, ki ga je postavil med naju, zajela nekaj mesa in fižola. Jedla sva molče.

Občasno me je skrivoma bežno pogledal in zdelo se je, da bo vsak hip prasn timer smeh. Njegove oči so bile kot dve reži. Ko me je pogledal, jih je malce razširil in v solzni roženici je odseval soj petrolejke – kot bi hotel svetlobo odbijati proti meni. Poigraval se je z njo in komaj opazno stresel z glavo vsakič, ko se je zazrl vame. Poskrbel je za pravo drgetanje svetlobe. Njegovega početja sem se zavedel, ko je nekajkrat ponovil gibe. Prepričan sem bil, da to počne namerno. Zdelo se mi je, da ga preprosto moram povprašati o tem.

»Imam razlog,« je rekel prepričljivo. »Mirim te z očmi. Ne postajaš čedalje bolj nemiren, ali pač?«